

Čtenářka knih

S matkami a otci je to zvláštní. I když je jejich dítě ten nejdopornější protiva, jakého si dovedete představit, stejně si myslí, že ona nebo on je úžasný.

Někteří rodiče jdou ještě dál. Jsou svým zbožňováním tak zaslepení, že dokáží přesvědčit sami sebe, že jejich dítě je génius.

No, na tom není nic až tak špatného. Takhle to ve světě chodí. To jenom, když *nám* rodiče začnou vykládat o tom, jak je ten jejich odporný potomek skvělý, začneme řvát: „Doneste lavór! Je mi zle!“

Učitelé ve škole dost trpí, že musí to žvanění pyšných rodičů poslouchat, ale když na-
dejde čas a na konci roku píší vysvědčení, tak
jim to vrátí. Kdybych já byl učitelem, pěkně
bych ty děti zaslepených rodičů zpražil. „Váš
syn Maxmilián,“ napsal bych, „je úplný výmaz.
Doufám, že máte nějaký rodinný podnik, kam
ho můžete strčit, až skončí školu, protože
jsem si setsakra jistý, že nikde jinde práci ne-
dostane.“ Nebo kdybych měl ten den poetic-
kou náladu, napsal bych: „Je zvláštní skuteč-
ností, že kobylinky mají sluchové orgány po
obou stranách zadečku. Vaše dcera Vanesa,
soudě podle toho, co se toto pololetí naučila,
nemá sluchové orgány vůbec.“

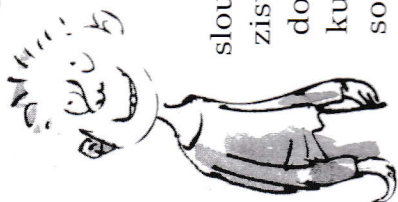

Mohl bych se dokonce ponořit do přírodo-
vědy hlouběji a říct: „Cikády zpravidla tráví
čest let pod zemí jako housenky a ne víc než
čest dnů jako svobodní tvorové na vzduchu
a slunci. Váš syn Wilfred strávil v této škole
čest let jako housenka a stále čekáme, až vy-
létně z kukly.“ Obzvlášť otravné děvčátko mě
může vyprovokovat k vyjádření: „Fiona oplý-
vá stejně chladnou krásou jako ledovec, ale
na rozdíl od něj absolutně nic neskrývá pod
povrchem.“ Myslím, že by se mi líbilo psát na
ty fracky v mé třídě závěrečné hodnocení. Ale
už dost. Musíme pokračovat.

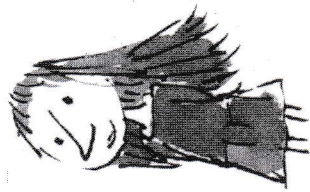

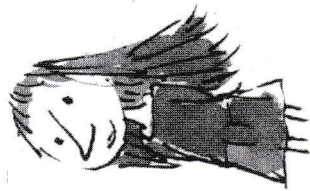
Příležitostně se člověk setká s rodiči, kteří
ho chovají opačně, nejeví o své děti vůbec zá-

jem a jsou samozřejmě ještě horší, než ti slepě milující. Pan a paní Kazisvětovi takovými rodiči byli. Měli syna Michala a dceru Matyldu a zvlášť Matyldu nepovažovali za nic víc než za jakýsi strup. Strup je něco, s čím se člověk musí smířit, do-

kud nepřijde čas a nemůže ho sloupnout a odhodit. Pan a paní Kazisvětovi se už ohromně těšili na dobu, kdy budou moci svou dcerku odtrhnout a odhodit, nejlépe do sousedního kraje nebo dokonce ještě dál.

Je dost zlé, když rodiče zacházejí s *normálními* dětmi, jako kdyby byly strupy nebo pu-

chýře, ale je to ještě mnohem horší, když dotyčné dítě je *výjimečné*, tím myslím vnímavé a nadprůměrné. Matylda byla obojí, ale především byla nadprůměrná. Její mysl byla tak bystrá a dokázala se učit tak rychle, že její schopnost by byla zřejmá i o polovinu méně chytrým rodičům. Ale pan a paní Kazisvětovi byli oba tak tupí a tak pohroužení do svých vlastních hloupých životů, že si u své dcery ničeho neobvyklého nevšimli. Abych řekl pravdu, pochybuji, že by si všimli, kdyby se připlazila domů se zlomenou nohou.

Matyldin bratr Michal byl úplně normální kluk, ale sestra, jak jsem již řekl, byla něco, z čeho vám lezly oči z důlků. Když měla *jeden a půl* roku, perfektně mluvila a znala tolik slov jako většina dospělých. Rodiče, místo aby ji chválili, ji nazývali hlučnou treperendou a rázně jí řekli, že malé holky mají být vidět, a ne slyšet.

Do *tří* let se Matylda sama naučila číst prohlížením novin a časopisů, které se povalovaly po domě. Ve *čtyřech* letech dokázala číst dobře a rychle a přirozeně začala dychtit po knihách. Jediná kniha v celé té osvětlené domácnosti bylo jakési *Snadné vaření*, které patřilo její matce, a když je přečetla od začátku až do konce a naučila se všechny recepty zpaměti, rozhodla se, že chce něco zajímavějšího.

„Tati,“ řekla, „myslíš, že bys mi mohl koupit nějakou knihu?“

„Někou *knihu*?“ podivil se. „Na co chceš nějakou zatracenou knihu?“

„Na čtení, tati.“

„Co je, proboha, špatného na telce? Máme krásnou telku s dvanáctipalcovou obrazovkou a ty teď přijdeš a chceš knihu! Holka, začínáš být rozmazlená!“

Skoro každý den odpoledne zůstávala Matylda v domě samotná. Bratr (o pět let starší) byl ve škole. Otec byl v práci a matka odjížděla hrát bingo do města osm mil vzdáleného. Paní Kazisvětová propadla bingu a hrála ho pětkrát týdně. To odpoledne, když jí otec odmítl koupit knihu, vypravila se Matylda sama do veřejné knihovny ve vesnici. Když přišla, představila se knihovnici paní Phelpsové. Zeptala se, zda si může na chvíli sednout a číst nějakou knihu. Paní Phelpsová byla pří-

chodem tak malé dívky bez rodičů trochu překvapená, přesto jí řekla, že ji vítá.

„Kde jsou, prosím, dětské knížky?“ zeptala se Matylda.

„Jsou támhle na těch nižších policích,“ odpověděla jí paní Phelpsová. „Chceš, abych ti pomohla najít nějakou pěknou s hodně obrázky?“

„Ne, děkuji,“ odpověděla Matylda. „Já si určitě poradím sama.“

Od teď každé odpoledne, hned jak matka odjela na bingo, Matylda chodívala do knihovny. Cesta trvala jen deset minut, a tak mohla dvě nádherné hodiny tiše sedět sama v útulném koutku knihovny a hltat jednu knihu za druhou. Když přečetla každičkou dětskou knížku v knihovně, začala hledat něco jiného.

Paní Phelpsová, která ji se zaujetím již několik týdnů pozorovala, se teď zvedla od stolu a šla k ní. „Mohu ti pomoci, Matyldo?“ zeptala se.

„Přemyslím, co teď číst,“ řekla Matylda. „Všechny knížky pro děti jsem už přečetla.“

„Máš na mysli, že sis prohlédla obrázky?“

„Ano, ale také jsem ty knihy přečetla.“

Paní Phelpsová se podívala ze své výšky dolů na Matyldu a Matylda se podívala na ni.

„Myslím, že některé byly dost špatné,“ řekla Matylda, „ale jiné byly hezké. Nejvíc se mi líbila *Tajná zahrada*. Bylo tam hodně záhad. Záhada zamčeného pokoje a tajemství zahrady za velkou zdí.“

Paní Phepsová byla ohromená. „Kolik je ti přesně roků, Matylde?“ zeptala se.

„Čtyři a tři měsíce,“ odpověděla Matylde.

Paní Phepsová byla překvapená víc než kdy jindy, ale nedala to najevo. „Jakou knihu by sis chtěla přečíst teď?“ zeptala se.

„Chtěla bych nějakou opravdu dobrou, jakou čtou dospělí,“ řekla Matylde. „Nějakou hlavnou. Neznám žádný název.“

Paní Phepsová se dívala po policích a dávala si načas. Vůbec nevěděla, co vytáhnout. Jak, ptala se sama sebe, má člověk vybrat známou knihu dospělé čtyřleté dívky? Nejdřív jí napadlo vybrat románek pro mládež, takový, jaký se píše pro patnáctileté školačky, ale přištila se, že z nějakého důvodu instinktivně tuto polici májí.

„Zkus tuhle,“ řekla nakonec. „Je slavná a moc dobrá. Jestli to bude pro tebe moc dlouhó, řekni mi a já ti najdu něco kratšího a snadnějšího.“

„Nadějně vyhlídka,“ četla Matylde, „od Charlese Dickense. Strašně ráda bych ji zkusila.“

Musím být blázen, řekla si paní Phepsová, ale Matylde řekla: „Samozřejmě že ji můžeš zkusit.“

Přítích pár odpolední nemohla paní Phepsová odtrhnout oči z malého děvčátka sedícího celé hodiny s knihou na klíně ve velkém křesle na vzdáleném konci místnosti. Bylo

nutné opírat knihu o klín, protože na držení byla příliš těžká, a to znamenalo, že aby mohla číst, musela Matylda sedět nahnutá dopředu. Byl to zvláštní pohled na tu drobnou tmavovlasou osobu sedící s nohama nedosahujícíma na podlahu, naprosto zaujatou báječnými dobrodružstvími Pipa a staré slečny Havishamové a jejím domem pokrytým pavučinami a kouzelnými okamžiky, které Dickens, ten úžasný vypravěč, upředl ze slov. Jediným pohybem čtenářky bylo občasné zvednutí ruky a otočení stránky, a paní Phelpsová vždy pocífovala smutek, když nadešel čas a musela jít a říct: „Je za deset minut pět, Matyldo.“

Během prvního týdne Matyldiných návštěv se jí paní Phelpsová zeptala: „Maminka tě sem každý den vodí a zase odvádí domů?“

„Moje maminka jezdí každý den do Aylesbury hrát bingo,“ odpověděla Matylda. „Ona neví, že sem chodím.“

„Ale to jistě není správné,“ řekla paní Phelpsová. „Myslím, že by ses jí měla raději zeptat.“

„Já bych se radši neptala, ona čtení knih nepodporuje. Ani můj otec ne.“

„Ale co si myslíš, že děláš každé odpoledne v prázdném domě?“

„Že se jen tak poflakuju a dívám se na telku.“

„Rozumím.“

„Je jí jedno, co dělám,“ řekla Matylda trochu smutně.

Paní Phelpsová měla starost o její bezpečnost na cestě po dosti rušné hlavní ulici ve vesnici a při přecházení vozovky, ale rozhodla se do toho nemíchat.

Za týden Matylda přečetla *Nadějné vyhlídky*, které měly v tomto vydání čtyřista jednáct stran. „Moc se mi to líbilo,“ řekla paní Phelpsově. „Napsal pan Dickens ještě něco jiného?“

„Napsal spoustu knih,“ řekla zkoprnělá paní Phelpsová. „Mám ti vybrat další?“

Během následujících šesti měsíců pod bedlivým a účastným zrakem paní Phelpsové přečetla Matylda následující knihy:

Mikuláš Nickleby od Charlese Dickense
Oliver Twist od Charlese Dickense
Jana Eyrová od Charlotty Brontëové
Pýcha a předsudek od Jane Austenové
Tess z d'Urbervillů od Thomase Hardyho
Skryt v zemi od Mary Webbové
Kim od Rudyarda Kiplinga
Neviditelný od H. G. Wellse
Stařec a moře od Ernesta Hemingwaye
Hluk a vráva od Williama Faulknera
Hrozný hněvu od Johna Steinbecka
Dobří kamarádi od J. B. Priestleyho
Brightonský špalek od Grahama Greena
Farma zvířat od Georga Orwella

Byl to imponantní seznam a už teď byla paní Phelpsová naplněná obdivem a vzrušením, ale bylo asi dobré, že se tím vším nenechala unést. Skoro každý, kdo by byl svědkem úspěchů toho malého dítěte, by byl v pokušení udělat kolem toho velký rozruch a vytroubit tu novinu po vesnici i jinde, ale ne tak paní Phelpsová. Ona si hleděla svého a již dávno zjistila, že se zřídkka vyplatí míchat se mezi rodiče a jejich děti.

„Pan Hemingway říká spoustu věcí, kterým nerozumím,“ řekla jí Matylda. „Zvlášť o mu-

žích a ženách. Ale stejně se mi to líbí. Tak jak to vypráví, mám pocit, jako bych byla zrovna tam na tom místě a dívala se, jak se to odehrává.“

„U dobrého autora máš vždycky takový pocit,“ poznamenala paní Phelpsová. „A netrap ho tím, čemu nerozumíš. Posad se a nech slova plynout jako hudbu.“

„Ano, nechám.“

„Víš,“ zeptala se paní Phelpsová, „že veřejné knihovny, jako je tato, knihy půjčují a můžouš si je vzít domů?“

„To jsem nevěděla,“ odpověděla Matylda. „Mohla bych si je půjčit i já?“

„Samozřejmě,“ řekla paní Phelpsová. „Až si vybereš knihu, kterou chceš, přines ji ke mně, abych mohla udělat záznam, a na dva týdny

bude tvoje. Když budeš chtít, můžeš si vzít víc než jednu.“

Od té doby Matylda navštěvovala knihovnu jen jednou týdně, aby si vzala nové knížky a ty staré vrátila. Její malá ložnice se teď stala čítárnou a tam sedávala a čítávala většinu odpolední, často s hrnkem horké čokolády vedle sebe. Nebyla dost vysoká na to, aby dosáhla na věci v kuchyni, ale měla v kůlně bedýnku, kterou si přinesla dovnitř, stoupla si na ni a dosáhla na všechno, co chtěla. Většinou si dělala horkou čokoládu. Dřív než ji zamíchala, zahřála mléko v hrnci na kamnech. Někdy si dělala instantní polévku nebo instantní kávu bez kofeinu. Bylo to příjemné vzít si teplý nápoj nahoru do pokoje a mít ho vedle sebe, sedět v tichém pokoji v prázdném domě a každé odpoledne číst. Knihy ji přenášely do nových světů a seznamovaly s úžasnými lidmi, kteří žili vzrušující životy. Vydala se na starodávnou plachetnici s Josephem Conradem. Jela do Afriky s Ernestem Hemingwayem a do Indie s Rudyardem Kiplingem. Cestovala po celém světě, zatímco seděla ve svém pokojíčku v anglické vesnici.

